ชื่อเรื่อง การเสริมบรรยากาศของสภาพแวดล้อมสำหรับสัตว์วงศ์เสือและแมว (Family Felidae) 5 ชนิดของสวนสัตว์เชียงใหม่

ผู้เขียน นางสาวณัฐธิดา พื้นผาสุข

บทคัดย่อ

การเสริมบรรยากาศของสภาพแวดล้อมสำหรับสัตว์วงศ์เสือและแมว 5 ชนิด ได้แก่ เสือโคร่ง เสือดำและเสือดาว แมวดาว แมวป่า และเสือปลา ของสวนสัตว์เชียงใหม่ ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2549 – พฤศจิกายน 2550 ช่วงเวลากลางวันตั้งแต่ 09.00 - 17.00 น. เปรียบเทียบระหว่างระยะก่อนการเสริมบรรยากาศ ระยะระหว่างการเสริมบรรยากาศ (ใช้อุปกรณ์ 3 ชนิด ได้แก่ กระสอบฟาง ลูกบอล และถังอาหาร) และระยะหลังการเสริมบรรยากาศ พบพฤติกรรมส่วนตัว 3 กลุ่ม ได้แก่ พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกินอาหารและขับถ่าย พฤติกรรมการเคลื่อนที่และการจัดท่าทาง พฤติกรรมการทำให้สบายตัวและการพักผ่อน ซึ่งเสือและแมวแต่ละชนิดแสดงแบบแผนพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกัน พฤติกรรมทางสังคม ได้แก่ การจัดระยะห่างระหว่างตัว การตั้งอาณาเขต และการทำเครื่องหมายที่พบน้อยมาก และการเล่น 2 รูปแบบ คือ การเล่นกับวัตถุต่าง ๆ และการเล่นกันเอง พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปอันเนื่องมาจากการนำมาอยู่ในสภาพกักขัง ได้แก่ พฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมความเครียด ที่พบว่าเสือและแมวทั้ง 5 ชนิด แสดงร้อยละความถี่ของพฤติกรรมลดลงในแต่ละระยะ เสือและแมวทั้ง 5 ชนิดแสดงแบบแผนพฤติกรรมที่ตอบสนองต่ออุปกรณ์ต่าง ๆ 6 รูปแบบ ได้แก่ การดม การใช้เท้าเขี่ย การตะปบ การกัด การกลิ้ง และการเลีย ซึ่งเสือและแมวแต่ละชนิดแสดงความถี่ของแต่ละแบบแผนแตกต่างกัน เสือโคร่งแสดงแบบแผนของพฤติกรรมที่ตอบสนองต่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ได้หลากหลายที่สุด คือ การกลิ้ง การดม และการเลีย การเสริมบรรยากาศของสภาพแวดล้อมโดยใช้อุปกรณ์ทั้ง 3 ชนิด ทำให้เสือโคร่ง เสือดำและเสือดาว แมวป่า และเสือปลา แสดงความหลากหลายของพฤติกรรมทั่วไปต่าง ๆ ลดลง ยกเว้นแมวดาวที่ความหลากหลายของพฤติกรรมทั่วไประยะหลังการเสริมบรรยากาศเท่ากับที่แสดงในระยะระหว่างการเสริมบรรยากาศ แสดงว่าการเสริมบรรยากาศของสภาพแวดล้อมในครั้งนี้มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาชีวิตของแมวดาวมากที่สุด

Research Title Environmental enrichment for 5 species of Family Felidae in Chiang Mai Zoo

Author Miss Nattida Puenphasook

Abstract

The study on the environmental enrichment for 5 species of Family Felidae; Tigers, Panthers and Leopards, Leopard Cats, Wild Cats and Fishing Cats; at Chiang Mai Zoo from November 2006 to November 2007 on daytime between 9 a.m. to 5 p.m. was divided into three phases; Pre-Enrichment, Enrichment (using three types of objects; straw sack, ball and food bucket) and Post-Enrichment. It was found that they shown three groups of personal behaviours, consisted of feeding and excretory behaviours, moving and gesturing behaviours, grooming and resting behaviours, which each species exhibited the similar patterns. For social behaviours, they showed very little frequency of individual distance, territory setting and marking behaviour. There were two different patterns of play behaviour; playing with objects and playing between each other. For behaviours which have changed under captive condition, they exhibited aggressive behaviour and stereotypic behaviour. It was found that the frequencies of these behaviours in each species were decreased in each phase. Between enrichment, they showed 6 different patterns of behaviours which respond to three different objects. There were smelling, shoving, pouncing, biting, rolling and licking. Each species showed different frequencies of these behaviours. Tigers showed highest number of patterns which respond to enrichment objects; there were rolling, smelling and licking. Environmental enrichment by using these three different objects caused the declining of behaviour diversity in Tigers, Panthers and Leopards, Wild Cats and Fishing Cats. Leopard Cats showed no differences in behaviour diversity between Enrichment phase and Post-Enrichment phase. In conclusion, with this study, environmental enrichment is suitable for Leopard Cats than other species.